

เครื่องรางสัตว์นำโชคที่ปรากฏในนิตยสารไทย : ค่านิยมของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน

Good Luck Animal Amulets in Thai Magazines : Contemporary Thai Social Values

ภัทรธรณ์ แสนพินิจ*

Pattaradhorn Sanpinit

มหาวิทยาลัยมหิดล

Mahidol University

*pattarathorn.san@mahidol.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและจัดหมวดหมู่เครื่องรางสัตว์ที่ปรากฏในนิตยสารไทย และวิเคราะห์ค่านิยมของมนุษย์ที่สะท้อนผ่านชื่อและคุณสมบัติเครื่องรางที่มีความสัมพันธ์กับภาษาที่ใช้ โดยเก็บข้อมูลจากนิตยสารไทย ระยะเวลาสำรวจระหว่างเดือนมีนาคมถึงมิถุนายน พ.ศ. 2564

ผลการวิจัยพบว่า มีเครื่องรางสัตว์จำนวน 18 อย่างที่ปรากฏในนิตยสารไทย มีคุณลักษณะเด่น ทั้งชื่อและการกำหนดคุณสมบัติตามความสามารถของสัตว์ซึ่งสอดคล้องกับบรรณนิมของคนไทย ในปัจจุบัน จะเห็นว่าเครื่องรางสัตว์มีไว้รองรับความต้องการและช่วยสนับสนุนให้คนไทยเกิดค่านิยมประการแรกคือ มุ่งเน้นโชคลาภและทรัพย์สินเป็นอันดับแรก มีอาชีพการงานที่เบาสบายรายได้ดี และได้ทรัพย์สินเงินทอง อย่างง่ายดายโดยไม่ลงทุนลงแรง รองลงมาคือ ค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและความงาม เช่น การเพิ่มเสน่ห์ ทางเพศหรือเมตตามหานิยม ตลอดจนมีอายุยืนและปราศจากภัยร้ายทั้งหลาย และค่านิยมยกย่องอำนาจ ศถาบรรดาศักดิ์ มีอำนาจวาสนา และชื่อเสียงเพื่อจะได้เป็นที่ยอมรับในสังคม ดังนั้นงานวิจัยนี้ย่อมเป็น ภาพสะท้อนสังคมไทยปัจจุบันที่คนไทยมีแนวโน้มจะพึ่งพาเครื่องรางมากขึ้นท่ามกลางสังคมวัตถุนิยม และมี ค่านิยมความร่ำรวยและความมั่งคั่งทางวัตถุมากกว่าการเข้าหาคำสอนในศาสนาเพื่อความสงบทางใจ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ของการเกิดเครื่องรางสัตว์และการบูชาของคนไทยอันสัมพันธ์กับ ความต้องการและสนับสนุนให้เกิดค่านิยมใหม่ในสังคมไทย

คำสำคัญ : เครื่องรางสัตว์ เครื่องรางนำโชค ค่านิยม

Abstract

This research aims to analyze social values by exploring and classifying animal amulets in contemporary Thai Magazines by focusing on amulet qualities and the language used. The gathered information was from Thai publications between March and June of 2021. The study is qualitative in nature. The results shows that there are 18 animal amulets, most of them contain folk Buddhism. The animal amulets are distinguished by the animal's skills as well as its names and qualifications. This corresponds to the preferences of the Thai individual. In Thailand, people value fortune and money, having a satisfying job that pays well and being healthy. The amulets are also said to improve sex appeal or great mercy, good physical health, safety and the value of honoring authority. According to research, individuals are increasingly trying to rely on amulets to improve their quality of life in a materialistic world. Thus, it is still an effective instrument in encouraging social value. Animal amulets reflect contemporary Thai society, which rely on amulets, value money and material prosperity rather than embracing religious teachings. As a result, this study examined the relationship between amulets and worship to meet the needs and values of current Thai society.

Keywords : animal amulets, good luck amulets, values

บทนำ

“เครื่องรางนำโชค” จัดว่าเป็นวัตถุมงคลที่เกี่ยวกับความเชื่อ ซึ่งมีลักษณะหลายรูปแบบตามความเชื่อถือของบุคคล เครื่องรางนำโชคมีอำนาจศักดิ์สิทธิ์ที่จะช่วยให้ผู้ที่ได้ครอบครองเป็นเจ้าของได้รับความสุข ความสำเร็จ ความโชคดีและช่วยป้องกันอันตรายต่าง ๆ (Purnngam et al., 2012) พบว่ามีการจัดเครื่องรางตามลักษณะของที่มาได้แก่ วัตถุมงคลที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติ ได้แก่ โป่งขาม เหล็กไหล กากปาก เป็นต้น และวัตถุมงคลที่สร้างขึ้นโดยเกจิอาจารย์และหมอไสยศาสตร์ เช่น พระเครื่อง รูปบูชา กุมารทอง เป็นต้น (Sujachaya, 2017) มีข้อสังเกตว่าเครื่องรางของขลังเป็นวัตถุมงคลที่นิยมนำมาติดตัวผู้คนหรือตั้งบูชาไว้ในบริเวณที่จัดเตรียม โดยเชื่อว่ามีพลังอำนาจให้คุณและสามารถนำพาความโชคดีต่าง ๆ มาสู่บุคคลได้ตามความปรารถนา นอกจากนี้เครื่องรางของขลังโบราณแล้วยังพบว่ามีเครื่องรางนำโชคที่เกิดขึ้นใหม่หลายรูปแบบ หนึ่งในนั้นคือเครื่องรางนำโชคสัตว์โดยปัจจุบันมีการโฆษณาลงนิตยสารไทยที่เป็นหนึ่งในพื้นที่การประชาสัมพันธ์เครื่องรางนำโชคที่มีการจัดสร้างขึ้นใหม่และมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นวิธีการตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในสังคมปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sanpinit & Tansrisook (2020) กล่าวว่าในปัจจุบันนิตยสารไทยกลุ่มผีและเครื่องรางของขลังในแผงหนังสือมีความหลากหลายและขยายความรู้ใหม่ไปสู่มวลชน นิตยสารเหล่านี้จึงเป็นภาพตัวแทนที่สะท้อนความต้องการของสังคมในบริบทของสังคมพุทธศาสนาไทยปัจจุบันได้เป็นอย่างดี และสะท้อนให้เห็นกระแสความสนใจของคนไทยในปัจจุบัน

การศึกษาเรื่องเครื่องรางสัตว์นำโชคในนิตยสารไทยปัจจุบันยังไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อน พบแต่เพียงการศึกษาเครื่องรางของขลังหรือวัตถุมงคลทั่วไปที่ไม่เจาะจงรูปสัตว์และไม่มุ่งเน้นศึกษาในนิตยสารไทย แต่มุ่งศึกษาในมุมกว้างที่เกี่ยวกับความเป็นมาของพระเครื่อง วัตถุมงคล และเครื่องรางที่มีความเข้มข้นตามคติความเชื่อโบราณกับการปลุกเสกโดยพระเกจิอาจารย์ เป็นต้น จากการศึกษาของ Sujachaya (2013) ได้เขียนบทความเรื่อง “ทุนวัฒนธรรมกับวัตถุมงคลในปัจจุบัน” พบว่า วัตถุมงคลของไทยที่ผลิตขึ้นในปัจจุบันเป็นสินค้าวัฒนธรรมที่แพร่หลายจัดว่าเป็นทุนวัฒนธรรมที่มีวัฒนธรรมฝังตัวเป็นส่วนหนึ่งของสินค้า และมีการแบ่งแยกอย่างชัดเจนระหว่างพระเครื่องกับเครื่องรางของขลัง หากใช้อำนาจพระพุทธรูปก็จะใช้คาถาภาษาบาลีในการสวดกำกับ หากใช้อำนาจผีสามเทวดามักขึ้นต้นคำบูชาด้วยคำว่า “ โอม...” ปัจจุบันเครื่องรางของขลังมีความหลากหลายมากขึ้นและยังคงมีคุณค่าตราบไต่ที่ผู้คนยังมีความเชื่อและความศรัทธาท่ามกลางสังคมที่มีผู้สิ้นหวังจำนวนมาก ยิ่งทำให้ขยายและกลายเป็นตลาดขนาดใหญ่ของการสร้างมูลค่าให้เครื่องรางหรือวัตถุมงคลของไทยต่อไป

ดังนั้น เครื่องรางจึงเป็นตัวช่วยอย่างหนึ่งในการสร้างความอุ่นใจและใช้เหนี่ยวนำจิตใจของปัจเจกบุคคลให้มีความมุ่งหวังในการมีชีวิตที่ดีในอนาคต ซึ่งการศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้ย่อมเป็นข้อสังเกตหนึ่งที่จะสะท้อนกระแสความต้องการและค่านิยมของคนไทย นับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจหาคำตอบจากสถานการณ์การดำรงอยู่และคุณค่าของเครื่องรางสัตว์นำโชคที่ปรากฏในนิตยสารไทยในสังคมปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. สืบค้นและจัดหมวดหมู่เครื่องรางสัตว์นำโชคที่ปรากฏในนิตยสารไทยปัจจุบัน
2. วิเคราะห์ค่านิยมของมนุษย์ที่สะท้อนผ่านชื่อและคุณสมบัติเครื่องรางที่มีความสัมพันธ์กับภาษาที่ใช้

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษามีดังนี้

ค่านิยมในสังคมและการสะท้อนผ่านภาษาที่ใช้

Supart (1991) กล่าวถึงค่านิยมว่าหมายถึง สิ่งในกลุ่มสังคมหนึ่ง ๆ เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ น่ายกย่องหรือเห็นว่าถูกต้อง ซึ่งพบว่ามีการวิจัยของ Tawichai (2014) นำเอาค่านิยม 9 ประการจากงานวิจัยของ Supart (1991) มากล่าวถึงการสะท้อนค่านิยมจากภาษาที่ใช้ขอพรต่อเทพเจ้าให้สามารถสะท้อนให้เห็นค่านิยม 9 ประการ ได้แก่

1. ค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและความงาม สะท้อนผ่านภาษาการขอพรที่ขอให้ตนเองมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง อายุยืนยาว ไม่เจ็บไม่ไข้ ไม่เครียด สมอแจ่มใส ส่วนความงามเป็นการมุ่งเน้นไปที่รูปลักษณ์ภายนอก เช่น ความสวย ความงาม ความมีเสน่ห์ หรือการขอให้เป็นที่น่าสนใจและเป็นยอมรับในสังคม
2. ค่านิยมเกี่ยวกับวัตถุสิ่งของและเงินทอง สะท้อนผ่านภาษาการขอพรที่ขอให้ตนเองมีวัตถุสิ่งของเป็นอย่างมาก เช่น ขอบ้าน ขอรถยนต์ และทรัพย์สินเงินทอง
3. ค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพการงานที่เบาสบายรายได้ดีและมั่นคง สะท้อนผ่านภาษาการขอพรที่ขอให้ตนเองได้งานที่เบา สบาย รายได้ดี มีงานมั่นคง และเจ้านายรักใคร่ เช่น ขอให้ได้งานดี ๆ เงินเดือนสูง ๆ รวมไปถึงหัวหน้างานรักและเมตตา

4. ค่านิยมเกี่ยวกับการมีครอบครัวที่สมบูรณ์พบว่า เป็นการขอพรให้คนในครอบครัวมีความรัก ความเข้าใจที่ดีต่อกัน และคาดหวังให้บุตรเป็นคนดี

5. ค่านิยมการได้ทรัพย์สินเงินทองมาอย่างง่ายดาย ผู้บูชามักจะขอพรให้ตนเองมีโชคลาภ ซึ่งสะท้อน ผ่านภาษาที่สื่อถึงการได้รับโชคจากการเสี่ยงหรือการได้ทรัพย์สินมาอย่างง่ายดาย เช่น ขอให้ถูกหวยรางวัลที่ 1 ขอให้เงินทองไหลมาเทมาไม่ขาดสาย

6. ค่านิยมยกย่องอำนาจ ยศถาบรรดาศักดิ์ ตำแหน่งพบว่า ผู้ขอพรจะขอให้ตนมีอำนาจ มียศ มีตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงและมีชื่อเสียง ตลอดจนมีบริวารมาก

7. ค่านิยมการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีชื่อเสียง สะท้อนผ่านภาษาการขอพรที่ขอให้ ตนเองสอบติดในคณะวิชาที่มีชื่อเสียงและเป็นของรัฐบาล ค่านิยมนี้สะท้อนให้การให้ความสำคัญต่อชื่อเสียง ของสถาบันอย่างมาก

8. ค่านิยมรักเดียวใจเดียว ผู้ขอพรจะขอพรให้คู่ครองของตนมีจิตใจมั่นคงในความรักเดียว

9. ค่านิยมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา สะท้อนผ่านภาษาการขอพรเกี่ยวกับความเชื่อทางพระพุทธ ศาสนา เช่น ขอให้พบแสงสว่างในธรรมหรือขอให้เจริญในธรรม เป็นต้น

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจะนำมาพิจารณาในกรณีศึกษาใหม่ คือ การวิเคราะห์ค่านิยม ของมนุษย์ที่สะท้อนผ่านภาษาที่ใช้ ทั้งการตั้งชื่อและการบรรยายคุณสมบัติเครื่องรางที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อหาคำตอบว่าในปัจจุบันมีการประกอบการสร้างความหมายของชื่อ และการบรรยายถึงคุณสมบัติ เครื่องรางสัตว์ที่ปรากฏในนิตยสารไทยในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร และสะท้อนให้เห็นการสนับสนุน ค่านิยมใดในสังคมปัจจุบัน ซึ่งจะมีการอธิบายในประเด็นความสัมพันธ์ของการเกิดเครื่องรางสัตว์กับ ความเชื่อในศาสนาต่อการบูชาเครื่องราง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวกับนิตยสารไทยที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาและความเชื่อเครื่องรางของขลัง

ผู้วิจัยพบว่าม้งงานวิจัยเกี่ยวกับนิตยสารไทยจำนวนหนึ่งจะขอกกล่าวถึงสองส่วน ส่วนแรกเป็นงานวิจัย ที่เกี่ยวกับนิตยสารพุทธศาสนาในพ.ศ. 2537 และส่วนที่สองเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับนิตยสารพระเครื่องและ นิตยสารแนวไสยศาสตร์ในพ.ศ. 2550 ซึ่งทำให้เข้าใจสถานการณ์ของนิตยสารดังกล่าวในช่วงระยะกว่า 10 ปีย้อนหลัง และการนำเสนอรูปแบบเนื้อหาต่าง ๆ

ด้านข้อมูลที่ศึกษาพบว่า งานวิจัยในกลุ่มแรกเป็นการศึกษาสื่อมวลชนกับการเผยแผ่พุทธศาสนาของ Panaram (2004) ได้ทำวิจัยโดยการสำรวจและศึกษาเนื้อหาของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการเผยแผ่พุทธศาสนา ทุกรูปแบบในสมัยนั้น จากการนำเสนอข้อมูลเป็นชื่อนิตยสารที่จัดพิมพ์ขึ้นล้วนแต่มีเนื้อหาสาระเป็น พุทธศาสนาทั้งหมด ในปัจจุบันผู้วิจัยได้สำรวจตามรายชื่อนิตยสารในงานวิจัยของอรทัยแล้วพบว่า ปัจจุบัน นิตยสารในกลุ่มอนุรักษ์นิยมและกลุ่มปฏิรูปมักเลิกพิมพ์ไปแล้ว แต่ส่วนที่ยังเหลือก็พบว่ามีการลดปริมาณ การตีพิมพ์ลง ส่วนบางฉบับปรับไปสู่นิตยสารออนไลน์ในเว็บไซต์ ซึ่งไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง แต่อย่างใด

ส่วนที่สอง งานที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในฐานะแหล่งข้อมูลที่มีการโฆษณาเครื่องรางของขลังต่าง ๆ อาทิ งานของ Boonsiri (2007) พบว่า มีนิตยสารพระเครื่องจำนวนทั้งหมด 63 ฉบับ โดยมีการสรุปเป็น

รายชื่อวิทยสารติดอันดับแรกที่ผู้อ่านในกลุ่มตัวอย่างนิยมอ่านมากที่สุดได้แก่ นะโม ดัสินีพระเครื่อง การันตีพระเครื่อง ลานโพธิ์ มหาโพธิ์ พิมพ์นิยม ศักดิ์สิทธิ์ พุทโธ อมตพระเครื่อง ขาวพระเครื่อง โดยกลุ่มผู้อ่านจากงานวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง วัยกลางคน มีอาชีพค้าขายหรือทำกิจการส่วนตัว และมีความพึงพอใจต่อการรับสารในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่องและเครื่องราง เนื่องจากวิทยสารแนวความเชื่อมีวางแผงจำนวนมาก งานของ Thagong (2007) พบว่า มีวิทยสารแนวไสยศาสตร์จำนวนหนึ่งที่กลุ่มผู้อ่านนิยมเลือกอ่าน และสมัครเป็นสมาชิกมากที่สุด พบว่า มีรายชื่อวิทยสาร อาทิ เรื่องผี เรื่องเร้นลับ นำโชค สุสานผี ย้อนรอยกรรม พลังทวะ และลาภเศรษฐี ซึ่งวิทยสารดังกล่าวมีการโฆษณาเครื่องรางหลายรูปแบบที่ไม่ได้เจาะจงเฉพาะพระเครื่องอย่างวิทยสารกลุ่มก่อนหน้านี้ อย่างไรก็ตามงานวิจัยดังกล่าวได้ให้ข้อมูลคือกลุ่มวิทยสารที่มุ่งนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนา เครื่องรางของขลัง และความเชื่อที่เกี่ยวข้องของกลุ่มคนไทยต่อไสยศาสตร์ในสังคมปัจจุบัน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับเครื่องรางของขลังในประเทศไทย

เมื่อพิจารณาจากงานวิจัยที่มุ่งศึกษาเรื่องเครื่องรางสัตว์ในวิทยสารโดยเฉพาะพบว่า ยังไม่มีงานที่ศึกษาในประเด็นดังกล่าวโดยตรง แต่มีงานวิจัยบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเครื่องรางของขลังในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงสองส่วน

ในส่วนแรกจะกล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครื่องรางของขลังจากมุมมองเชิงพรรณนา อาทิ กลุ่มข้อมูลเครื่องรางของขลัง โดยเฉพาะพื้นที่ทางวัฒนธรรม งานวิจัยของ Sripasang (2015) กล่าวถึงเครื่องรางล้านนาเป็นตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นบทบาทของการผูกความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนากับผีหรือไสยศาสตร์ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้นำเสนอเครื่องรางล้านนาหลากหลายที่มีฤทธิ์ในการช่วยมนุษย์ในสังคมอดีต เช่น เน้นความคงกระพันและป้องกันภัย เช่น ผ้ายันต์ ตะกรุด เบญจภาคี ซึ่งในที่นี้มีเครื่องรางสัตว์รวมอยู่ด้วยได้แก่ ยันต์ม้าเสพนาง วัวธนู งา เขี้ยว เขาของสัตว์ เป็นต้น ผู้วิจัยพบว่ามีงานวิจัยดังกล่าวได้เสนอแนะให้มีการศึกษาความต้องการเครื่องรางมากขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจคือ การสร้างเครื่องรางใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการและสนับสนุนการเกิดค่านิยมของผู้ศรัทธา

ส่วนที่สองเป็นงานวิจัยที่สนใจรูปลักษณ์ของเครื่องรางของขลัง งานวิจัยของ Purnngam et al. (2012) เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาและจำแนกรูปลักษณ์ในเครื่องรางนำโชคด้านการค้าของผู้ประกอบการค้าบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงตอนบน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรร้านค้าพบว่า มีเครื่องรางรูปลักษณ์หลากหลาย เช่น ไซ น้ำเต้า พระพุทธรูป พระฉายาลักษณ์รัชกาลที่ 5 ซึ่งในที่นี้มีเครื่องรางสัตว์รวมอยู่ด้วยได้แก่ ปลาตะเพียน แมววกักของประเทศญี่ปุ่น ตัวปี่เซียะ ทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลเรื่องความนิยมในการบูชาเครื่องรางนำโชคด้านการค้าขาย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และสามารถนำมาใช้อธิบายว่าคนไทยมีความเชื่อเรื่องการบูชาสัตว์มงคล ซึ่งมีรูปลักษณ์ที่สำคัญและมีความหมายแฝงต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ประเด็นเรื่องวิทยสารและเครื่องรางของขลังเป็นประเด็นที่สำคัญและได้รับความสนใจ อย่างไรก็ตามยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเครื่องรางสัตว์ที่ปรากฏในวิทยสารไทยกับค่านิยมของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่ายังปรากฏการนับถือเครื่องรางสัตว์ในสังคมไทยมากน้อยเพียงใด เครื่องรางสัตว์มีลักษณะรูปแบบใดบ้าง และมีการสนับสนุนให้เกิดค่านิยมใดในสังคม

สมมติฐาน

ในปัจจุบันมีการโฆษณาเครื่องรางสัตว์นำโชคในนิตยสารไทยจำนวนหนึ่งที่ยังวางแผงอยู่ ซึ่งเป็นความเชื่อเรื่องเครื่องรางรูปสัตว์หลากหลายชนิด และมีการกำหนดคุณสมบัติอันสอดคล้องกับการสนับสนุนให้เกิดค่านิยมของคนไทยในสังคมปัจจุบัน ได้แก่ ความร่ำรวย ความมีชื่อเสียง และความสมหวังเรื่องความรัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นคุณค่าของเครื่องรางสัตว์ต่อจิตใจของมนุษย์ ทำให้ความเชื่อดังกล่าวยังอยู่ได้ในสังคมไทยปัจจุบัน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบข้อมูลเครื่องรางสัตว์ที่ปรากฏในนิตยสารไทยปัจจุบัน
2. ทำให้เข้าใจค่านิยมการบูชาเครื่องรางสัตว์ของคนไทยในยุคปัจจุบัน ตลอดจนความเชื่อเรื่องการบูชาเครื่องรางสัตว์ที่ยังคงมีอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การเลือกเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ไว้ 2 ประการ ได้แก่ 1) เป็นเครื่องรางรูปสัตว์ที่จัดสร้างขึ้นโดยเฉพาะ โดยต้องไม่เป็นพาหนะหรือส่วนหนึ่งของเทวรูปแต่อย่างใดหรือเป็นเครื่องรางที่เกิดมาจากสัตว์ เช่น เป็นซากสัตว์ชิ้นส่วนของสัตว์ เป็นต้น 2) เก็บข้อมูลจากนิตยสารไทย เริ่มต้นจากฐานข้อมูลรายชื่อ นิตยสารไทยทุกประเภท ในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งเผยแพร่อยู่ในเว็บไซต์ Thaipublica จำนวน 385 ฉบับ และคัดเฉพาะนิตยสารในกลุ่มพุทธศาสนา ความเชื่อไสยศาสตร์และเครื่องรางของขลังที่ยังคงวางแผงในช่วงเดือนมีนาคม – มิถุนายน พ.ศ. 2564 ที่มีการประชาสัมพันธ์การจัดสร้างเครื่องรางสัตว์นั้น และมีการกล่าวถึงชื่อกับคุณสมบัติเด่นของเครื่องรางสัตว์นั้นไว้อย่างชัดเจน (Tawichai, 2014)

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะจัดหมวดหมู่เครื่องรางสัตว์ตามประเภทของคุณสมบัติเด่นที่ช่วยนำโชคและสร้างความเป็นมงคลให้แก่ผู้บูชา โดยจะกล่าวถึงค่านิยมของมนุษย์ที่สะท้อนผ่านการตั้งชื่อและการบรรยายคุณสมบัติเด่นของเครื่องรางสัตว์จากภาษาที่ใช้ หากมีการเล่าประสบการณ์ความเชื่อของผู้บูชาในนิตยสารจะนำมาวิเคราะห์ร่วมด้วย โดยผู้วิจัยนำกรอบความคิดเรื่องค่านิยมของมนุษย์กลุ่มมนุษย์นิยมมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล

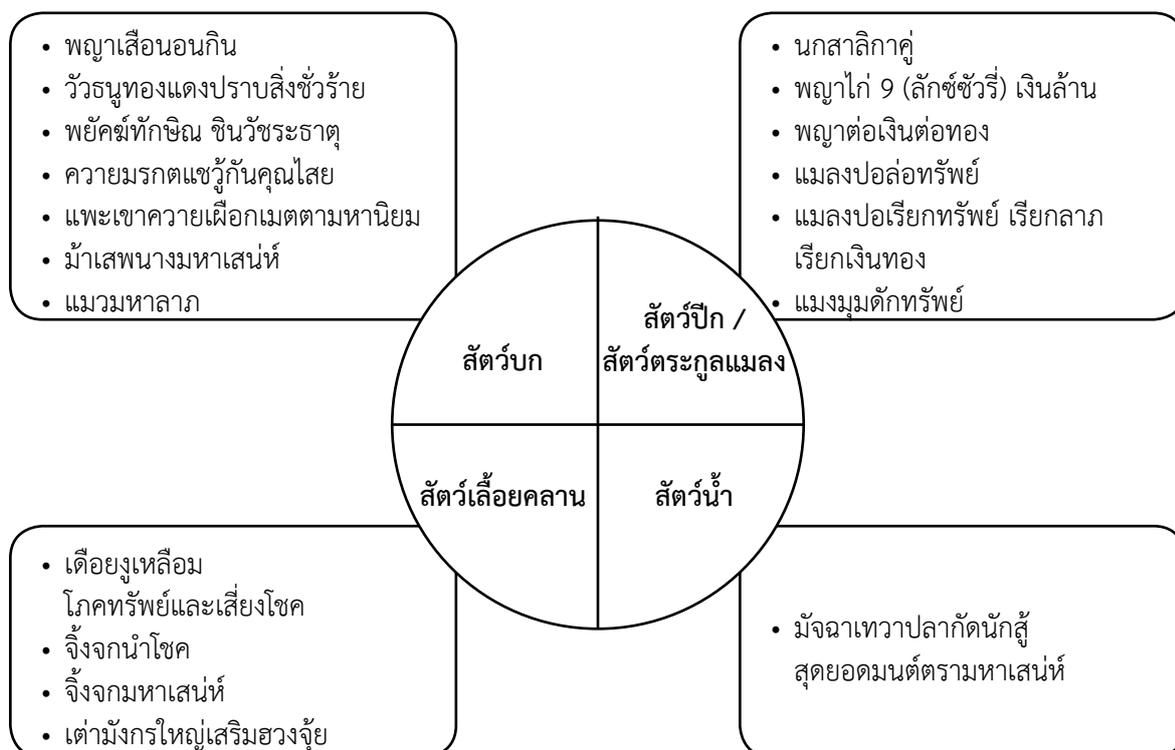
นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะนำผลการวิจัยข้างต้นมาอภิปรายเรื่องของความเชื่อของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องรางสัตว์ ซึ่งเป็นสาระเด่นที่สำคัญของงานวิจัยนี้ เพราะสิ่งมีชีวิตดังกล่าวมีความหมายและอิทธิพลแทรกอยู่ในความนึกคิด การดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างแน่นแฟ้น ความเชื่อในเรื่องความมงคลและอัปมงคลซึ่งเกิดมาจากผลของความรู้ความเข้าใจของมนุษย์ที่มีต่อสัตว์และพืชเป็นหลัก จึงจัดได้ว่าความเชื่อของคนไทยมาอย่างช้านาน (Jermsawatdi, 1987)

สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลพบว่า มีนิตยสารไทยจำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ นิตยสารจ้าวजूกให้โชค นิตยสารแม่นาค นิตยสารมหาลาภ นิตยสารอิทธิฤทธิ์ นิตยสารลาภเศรษฐี ซึ่งเป็นนิตยสารที่วางแผงเป็นรายปักษ์ในช่วงเดือนมีนาคม – มิถุนายน พ.ศ. 2564 ที่มีการนำเสนอเนื้อหาและการโฆษณาเครื่องรางรูปสัตว์ ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเครื่องรางสัตว์ที่ปรากฏในนิตยสารไทยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกเป็นการจัดหมวดหมู่เครื่องรางรูปสัตว์ในนิตยสารไทยตามชนิดของสัตว์และตามคุณสมบัติเด่นของเครื่องราง ส่วนที่สองเป็นการกล่าวถึงค่านิยมของคนไทยที่สะท้อนผ่านการตั้งชื่อกับการบรรยายคุณสมบัติเด่นของเครื่องราง และส่วนที่สามเป็นการอภิปรายผลการวิจัย

การจัดหมวดหมู่เครื่องรางสัตว์ในนิตยสารไทยตามชนิดของสัตว์และตามคุณสมบัติเด่นของเครื่องราง

จากการเก็บข้อมูลในนิตยสารไทยพบว่า นิตยสารกลุ่มความเชื่อไสยศาสตร์มีการโฆษณาเครื่องรางหลายชนิด โดยมีการนำเสนอเครื่องรางเพื่อการบันดาลโชคเป็นสำคัญพบว่า มีเครื่องรางสัตว์จำนวน 18 อย่างปรากฏในนิตยสารไทย มีสัตว์จำนวน 15 จำพวก ได้แก่ เสือ งู วัว ควาย ม้า แพะ เต่า ไก่ แมว จิ้งจก นก แมงมุม แมลงปอ ตัวต่อ และปลา โดยผู้วิจัยจะแบ่งตามชนิดของสัตว์ซึ่งมีความแตกต่างทางกายภาพ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะระบุชื่อของเครื่องรางสัตว์ตามที่ปรากฏในนิตยสารไทย ดังแผนภาพที่ 1 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 การจัดหมวดหมู่เครื่องรางรูปสัตว์ที่ปรากฏในนิตยสารไทย

จากแผนภาพแสดงการจัดหมวดหมู่เครื่องรางสัตว์ที่ปรากฏในนิตยสารไทยพบว่า มีเครื่องรางสัตว์ในนิตยสารไทยจำนวน 18 อย่าง สามารถจัดหมวดหมู่ชนิดของสัตว์ได้เป็น 4 ชนิด พบมากที่สุดคือ สัตว์บก มีเครื่องรางจำนวน 7 อย่าง คือ กลุ่มสัตว์เคี้ยวเอื้องได้แก่ วัวธนูทองแดงปราบสิ่งชั่วร้าย ควายมรกตแขว้ กันคุณไสย ม้าเสพนางมหาเสน่ห์ แพะเขาควายเผือกเมตตามหานิยม และกลุ่มเสือหรือสัตว์ในตระกูลเสือได้แก่ พญาเสือนอนกิน พยัคฆ์ทักษิณ ชินวัชระธาตุ และแมวมหาลาภ

รองลงมาคือสัตว์ปีก มีเครื่องรางจำนวน 6 อย่างได้แก่ กลุ่มนก คือ นกสาลิกาคู่ พญาไก่ 9 (ลักซ์ชัวร์) เงินล้าน และกลุ่มแมลง มีพญาต่อเงินต่อทอง แมลงปอล่อทรัพย์ แมลงปอเรียกทรัพย์ เรียกลาภ เรียกเงินทอง และแมงมุมดักทรัพย์ กลุ่มต่อมาคือกลุ่มสัตว์เลื้อยคลาน มีเครื่องรางจำนวน 4 อย่างได้แก่ กลุ่มสัตว์เลื้อยคลานคือ เตื่อยงูเหลือมโภาคทรัพย์และเสียงโชค จิ้งจกน้ำโชค จิ้งจกมหาเสน่ห์ และเต่ามังกรใหญ่เสริมฮวงจุ้ย ซึ่งเป็นสัตว์ในเทพนิยายที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากสัตว์ประเภทอื่น ส่วนกลุ่มที่พบน้อยที่สุดคือกลุ่มสัตว์น้ำ มีเครื่องรางจำนวน 1 อย่างได้แก่ มัจฉาทเวาปลากัดนักสู้ สูดยอดมนต์ตรามหาเสน่ห์

จากการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าเครื่องรางสัตว์ที่ปรากฏในนิตยสารไทย แบ่งประเภทของวัตถุมงคลโดยกว้างได้ 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่

1. เครื่องรางสัตว์จากธรรมชาติ หมายถึง เครื่องรางที่นำมาจากสัตว์โดยตรง ถือว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ในตัวโดยไม่ต้องปลุกเสก เช่น เป็นซากสัตว์หรือชิ้นส่วนของสัตว์ ได้แก่ พญาเสือนอนกิน (หนังสือสงเคราะห์) แพะเขาควายเผือก (แกะจากเขาควายที่ถูกฟ้าผ่าตาย) และเตื่อยงูเหลือม

2. เครื่องรางสัตว์ที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ โดยพระเกจิอาจารย์หรือผู้รู้ที่ใช้มวลสารศักดิ์สิทธิ์มาผสมหรือหล่อหลอม บางประเภทเป็นผ้ายันต์ที่ผ่านการปลุกเสกตามตำรา เช่น อธิษฐานจิต ปลุกเสกด้วยการประจุมนต์วิชาด้วยพลังสมาธิจิตของพระเกจิอาจารย์หรือบุคคลผู้มีวิชาการปลุกเสกเครื่องราง ได้แก่ วัวธนูทองแดง พยัคฆ์ทักษิณ ชินวัชระธาตุ ควายมรกตแขว้ ม้าเสพนาง แมวมหาลาภ จิ้งจกมหาเสน่ห์ จิ้งจกน้ำโชค เต่ามังกรใหญ่ นกสาลิกาคู่ พญาไก่ 9 พญาต่อเงินต่อทอง แมลงปอล่อทรัพย์ แมลงปอเรียกทรัพย์ เรียกลาภ เรียกเงินทอง และแมงมุมดักทรัพย์

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าส่วนใหญ่เป็นเครื่องรางที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ซึ่งมีไม่มาจากซากสัตว์ เนื่องจากสามารถจัดสร้างได้เองอย่างไม่จำกัด โดยไม่จำเป็นต้องแสวงหาเองตามธรรมชาติ ซึ่งหาได้ยากและมีอยู่อย่างจำกัด และอาจไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บูชาในปัจจุบัน

จากแผนภาพที่ 1 ชี้ให้เห็นว่าเครื่องรางรูปสัตว์ที่ปรากฏในนิตยสารไทยมีหลากหลายรูปแบบ จากการสำรวจและเก็บข้อมูลระยะเวลา 4 เดือนพบว่า มีการประชาสัมพันธ์เครื่องรางสัตว์ควบคู่กับเครื่องรางประเภทอื่นด้วย ซึ่งเป็นทางเลือกให้แก่ผู้บูชาตามความเชื่อถือส่วนบุคคล อย่างไรก็ตามเครื่องรางสัตว์มีอยู่หลากหลายชนิด ซึ่งมีการตั้งชื่อกำกับเอาไว้พร้อมกับการบรรยายคุณสมบัติเด่นต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน เครื่องรางบางกลุ่มเลือกนำลักษณะเด่นของรูปลักษณ์และความสามารถของสัตว์ชนิดนั้นเพื่อยกมาเป็นจุดเด่นของเครื่องรางดังกล่าวอันสะท้อนให้เห็นคุณสมบัติด้านการบันดาลพรตามความปรารถนาของกลุ่มบุคคลในสังคม ผู้วิจัยสามารถจำแนกโดยเรียงจากจำนวนเครื่องรางสัตว์ที่พบในนิตยสาร ดังนี้

1) **ด้านการนำโชคลาภและทรัพย์สินมาให้ผู้บูชา** พบมากที่สุดจำนวน 9 อย่าง ได้แก่ เครื่องรางแมวมหาลาภ พญาไก่ 9 (ลักซ์ซัวร์) เงินล้าน พญาต่อเงินต่อทอง แมลงปอหล่อทรัพย์ แมลงปอเรียกทรัพย์ เรียกลาภ เรียกเงินทอง เตี้ยงูเหลือม จิ้งจกนำโชค จิ้งจกมหาเสน่ห์ และแมงมุมดักทรัพย์

2) **ด้านการนำพาความเมตตาและเสน่ห์แก่ผู้บูชา** พบจำนวน 4 อย่าง ได้แก่ ม้าเสพนาง แพะ เขาควายเผือก นกสาลิกาคู่ และมัจฉาทะวาปลาแก้ว

3) **ด้านการบันดาลให้มีอำนาจวาสนาและชื่อเสียงแก่ผู้บูชา** พบจำนวน 3 อย่าง ได้แก่ เครื่องรางพญาเสือนอนกิน พยัคฆ์ทักษิณ ชินวัชระธาตุ และเต่ามังกรใหญ่เสริมฮวงจุ้ย

4) **ด้านการป้องกันให้แคล้วคลาด ปลอดภัยจากอันตราย และทำให้อยู่ยงคงกระพัน** พบจำนวน 2 อย่าง ได้แก่ วัวธนูทองแดง และควายมรกตแซ้ว

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันคนไทยยังคงเชื่อถือเครื่องรางและพึ่งพาความศักดิ์สิทธิ์ของเครื่องราง ซึ่งเน้นเครื่องรางประเภทการบันดาลโชคลาภและความร่ำรวยที่ส่งผลให้ตนเองมีชีวิตความเป็นที่ดียิ่งขึ้น สะท้อนความต้องการในการมีทรัพย์สินมาก โดยพึ่งพาเครื่องรางเพื่อพยุงจิตใจตนเองให้มีความหวัง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพสังคมที่นิยมการเสี่ยงโชคและการพนันจากห่วยชนิดต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน

ผลการวิเคราะห์

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์คุณสมบัติของเครื่องรางสัตว์ที่จำแนกไว้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ด้านการนำโชคลาภและทรัพย์สินมาให้ผู้บูชา ด้านการนำพาความเมตตาและเสน่ห์แก่ผู้บูชา ด้านการบันดาลให้มีอำนาจวาสนาและชื่อเสียงแก่ผู้บูชา และด้านการป้องกันให้แคล้วคลาด ปลอดภัยจากอันตรายและทำให้อยู่ยงคงกระพัน ทั้งนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ผ่านการตั้งชื่อและคุณสมบัติเครื่องรางที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ซึ่งเข้ามาเสริมให้ความหมายในทางบวก และการใช้ถ้อยคำเน้นย้ำพิเศษบ่งชี้ความปรารถนาของผู้บูชาเครื่องราง ซึ่งสะท้อนถึงการสนับสนุนให้เกิดค่านิยมต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน

ค่านิยมของมนุษย์ที่สะท้อนผ่านคุณสมบัติของเครื่องรางสัตว์

ผลการศึกษาพบว่า เครื่องรางสัตว์จำนวน 18 อย่างที่ปรากฏในนิตยสารไทยนั้น มีคุณลักษณะเด่นทั้งรูปลักษณ์และความสามารถของสัตว์ชนิดนั้นที่นำมายกเป็นคุณสมบัติด้านการบันดาลและอำนวยพรตามความปรารถนาของกลุ่มบุคคลในสังคม จากการวิเคราะห์การตั้งชื่อเครื่องรางสัตว์ที่บ่งชี้ว่าเป็นวัตถุมงคลที่มีคุณสมบัติสามารถอำนวยประโยชน์แก่ผู้ครอบครองตามลักษณะการใช้งานของเครื่องรางสัตว์นั้น ๆ ดังนั้นทั้งการตั้งชื่อและชนิดของสัตว์จึงมีความสัมพันธ์กันอันเกี่ยวกับความสามารถของสัตว์แต่ละชนิดที่เป็นคุณและสนองต่อความต้องการของผู้บูชา เครื่องรางที่สะท้อนผ่านภาษาเป็นคำเน้นย้ำพิเศษแสดงสิ่งที่ต้องการของผู้บูชาเพื่อจะได้รับสิ่งที่ดีให้ชีวิตของตน ซึ่งสะท้อนให้เห็นความต้องการความมั่นคงในชีวิตของมนุษย์โดยเทียบกับกรอบความคิดเรื่องค่านิยมของมนุษย์กลุ่มมนุษยนิยม มาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์พร้อมด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นค่านิยม 4 ประการ ได้แก่ (1) ค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและความงาม (2) ค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพการงานที่เบาสบายรายได้ดีและมั่นคง (3) ค่านิยมการได้ทรัพย์สินเงินทองมาอย่างง่ายดาย (4) ค่านิยมยกย่องอำนาจ ยศถาบรรดาศักดิ์ ตำแหน่ง

โดยเรียงลำดับจากที่พบมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด จากการสะท้อนผ่านชื่อและการบรรยายคุณสมบัติเครื่องราง ทั้งนี้ผู้วิจัยจะพิจารณาจาก 2 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การตั้งชื่อเครื่องรางในทางบวก (2) ถ้อยคำเน้นย้ำพิเศษที่บ่งชี้แสดงความปลอดภัยของผู้บูชาเครื่องราง อันสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของผู้บูชาในสังคมไทยปัจจุบัน ดังนี้

1. **ค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพการงานที่เบาสบายรายได้ดีและมั่นคง** พบว่า มีเครื่องรางสัตว์ที่เป็นตัวช่วยในการประกอบอาชีพด้านการค้าขายและการประกอบธุรกิจการงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างดี มีรายได้มาก และมีความมั่นคงอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

- **แมลงปอล่อทรัพย์และแมลงปอเรียกทรัพย์ เรียกลาภ เรียกเงินทอง** เป็นเครื่องรางรูปแมลงปอที่ใช้เป็นของขลังสำหรับการค้าขาย หากบูชาไว้ติดร้านค้าจะทำให้มีลูกค้าอย่างต่อเนื่อง ถ้อยคำที่ปรากฏ เช่น คำว่า “*ค้าขายร่ำรวยทันใจ*” ซึ่งปรากฏคำเน้นย้ำพิเศษที่เกินจริง นอกจากนี้ยังพบว่ามีกรณีสัมภาษณ์ประสบการณ์ของแม่ค้าท่านหนึ่งที่เปิดเผยผลที่ได้รับจากบูชาว่าเดิมไม่มีลูกค้าเข้าร้าน แต่ปัจจุบันมีลูกค้ามากขึ้น อันเกิดจากการบูชาเครื่องรางแมลงปอ ตามการตั้งชื่อเครื่องราง ซึ่งมีคำสำคัญในชื่อให้ความหมายในทางบวกที่เกี่ยวข้องกับการดึงดูดทรัพย์ลูกค้าคือ “*ล่อทรัพย์*” และ “*เรียกทรัพย์ เรียกลาภ เรียกเงินทอง*” ที่มาของแมลงปอเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ ถือคติที่ว่าแมลงปออยู่ที่ใด ย่อมมีพืชพรรณธัญญาหารบริบูรณ์ จึงมีการนิยมนำเครื่องรางแมลงปอขึ้นด้วยไม้ โลหะ ผ้ายันต์ เน้นด้านการค้าขายดี เช่น แมลงปอของหลวงพ่อดอง วัดสำเภาทอง จังหวัดปัตตานี และแมลงปอรุ่นดักทรัพย์ของหลวงพ่ोजักรวัดเขารังไก่อ จังหวัดชัยนาท (Himalai, 2011)

- **พญาต่อเงินต่อทอง** เป็นเครื่องรางเสริมความร่ำรวยในการค้าขาย จากการตั้งชื่อเน้นคำว่า “ต่อ” มิใช่เป็นเพียงชื่อของสัตว์เพียงอย่างเดียว แต่คำดังกล่าวมีความหมายในทางบวกหมายถึง เพิ่มให้ยาวหรือขยายออกไป (Office of the Royal Social, 2011) ดังนั้นชื่อของแมลงชนิดนี้จึงถือว่าเป็นความหมายในเชิงบวกหมายถึง การเพิ่มให้เงินและทองมีมากขึ้นซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บูชาหวังจะมีรายได้เพิ่มต่อเนื่องพบว่ามีถ้อยคำเน้นย้ำปริมาณคือ “*ค้าขายคล่องดีมีกำไร*” และ “*ช่วยเรียกคน เรียกทรัพย์ไม่ขาดสาย*”

- **แมงมุมดักทรัพย์** เป็นเครื่องรางที่มีรูปลักษณะเป็นแมงมุมสีดำขนาดใหญ่บนลือกเกต ลงรักปิดทองไว้พร้อมทั้งพลอยประดับ มีคุณสมบัติในการช่วยเสริมการค้าขายและโชคลาภแก่ผู้ประกอบการร้านค้า ซึ่งแมงมุมเป็นสัตว์ที่มีลักษณะพิเศษ คนโบราณรู้จักสังเกตว่าแมงมุมไม่ต้องออกไปหากินที่ไหนก็มีเหยื่อมาให้กินถึงที่ เสมือนเงินหรือลูกค้าที่เข้ามาหาเอง จากการตั้งชื่อเครื่องรางก็เน้นคำว่า “ดัก” ซึ่งตามพฤติกรรมของแมงมุมมักจะพันใยออกมาดักแมลงไว้เป็นอาหาร จึงนำคำดังกล่าวมาใช้ในการสื่อความใหม่ว่า “*ดักทรัพย์*” เป็นความหมายในเชิงบวกหมายถึง การดึงดูดลูกค้าให้เข้าร้าน ทำให้มีรายได้ดี และเพิ่มพูนเงินทองอย่างต่อเนื่อง ดังถ้อยคำที่เน้นย้ำปริมาณ “*ดักทรัพย์ทุกทิศทุกทาง*” ซึ่งสะท้อนให้เห็นค่านิยมของการได้รับทรัพย์เงินทองอย่างต่อเนื่องและเน้นปริมาณมาก

- **จิ้งจกนำโชค** เป็นเครื่องรางช่วยเสริมให้กิจการค้าขายต่าง ๆ มีรายได้ดี และนำไปสู่ความโชคดีในการประกอบกิจการงานต่าง ๆ เช่น ได้รับโอกาสการต่อยอดทางการค้าขาย ไม่ได้ประสบผลกระทบบางเศรษฐกิจใด ๆ แต่กลับมีรายได้ที่ดียิ่งขึ้น เป็นต้น ด้วยลักษณะพิเศษของจิ้งจกที่เป็นสัตว์หากินในที่สูงมักส่งเสียงร้องทักและมีเสียงเป็นจุดเด่น นอกจากนี้จิ้งจกยังสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ และมีขาทั้งสี่ที่เกาะติดผนังได้เป็นอย่างดี คนไทยยังพบซากของจิ้งจกสองหางและนำมาตีความเป็นตัวเลขเสี่ยงโชค

ตลอดจนการนำมาบูชาจนได้รับผลสำเร็จ จึงเกิดเป็นคติที่ว่าจิ้งจกถือเป็นสัตว์นำโชคชนิดหนึ่งซึ่งมีความดีเด่นทางด้านโชคลาภและการดึงดูดทรัพย์สินพบว่ามีถ้อยคำที่เน้นย้ำปริมาณ คือ “ชายของดีมาก” และ “ลูกค้าเข้าร้านตลอดทั้งวัน” นอกจากนี้ยังพบว่ามีคำสัมภาษณ์ประสบการณ์ของแม่ค้าท่านหนึ่งที่เปิดเผยในนิตยสารว่าผลที่ได้รับหลังจากการบูชา ซึ่งเดิมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) จำเป็นต้องปิดกิจการลง แต่ภายหลังที่บูชาจิ้งจกนำโชคมาก็ทำให้กิจการร้านค้าดีขึ้น มีรายได้ดี และมีลูกค้าเข้าร้านมากขึ้นซึ่งแตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง

2. ค่านิยมการได้ทรัพย์สินเงินทองมาอย่างง่ายดาย พบว่า มีเครื่องรางสัตว์ที่มักได้รับการเน้นย้ำตั้งแต่การตั้งชื่อและการบรรยายคุณสมบัติ การบันดาลพรด้านโชคลาภและการได้รับทรัพย์สินเงินทองอย่างง่ายดาย โดยไม่ต้องลงทุนลงแรงหรือประกอบอาชีพเพื่อทำให้ได้รับความร่ำรวยอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงมีความเกี่ยวข้องกับการพนันเพื่อการเสี่ยงโชคด้วย ดังนี้

- **แมวมหาลาภ** เป็นเครื่องรางรูปสัตว์ที่อำนวยความสะดวกให้เกิดโชคลาภมหาศาล ซึ่งตอบสนองต่อกลุ่มบุคคลในสังคมการเสี่ยงโชคและผู้ประกอบอาชีพที่จำเป็นต้องอาศัยตัวช่วยดึงดูดทรัพย์ให้เข้ามาตลอด โดยปรากฏคำเน้นย้ำพิเศษต่อการบันดาลพรของเครื่องราง ได้แก่ ถ้อยคำที่บ่งชี้ความปรารถนา เช่น คำว่า “*บันดาลโชคลาภ ความเจริญ รุ่งเรือง*” และ “*ดวงดี มีแต่เจริญ*” เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงความปรารถนาหรือสิ่งที่ต้องการของบุคคลได้อย่างชัดเจน คติของการนำแมวมเข้ามาเป็นสัตว์นำโชคแก่มนุษย์กลายเป็นเครื่องรางชนิดหนึ่ง จากการศึกษาพบว่ามนุษย์มีความเชื่อว่าแมวมเป็นสัตว์มงคลและเกี่ยวข้องกับการนำโชคลาภให้แก่มนุษย์ตามความเชื่อเดิมของชาวญี่ปุ่น Yablon (2008) กล่าวว่า แมวมมีที่มาจากตำนานพื้นบ้านของญี่ปุ่นว่าแมวมเคยเป็นสัตว์ที่ช่วยให้คนรอดชีวิตได้และหลังพ้นเคราะห์ร้ายก็นำพาโชคลาภมาให้ จึงเป็นที่มาของความเชื่อว่าแมวมเป็นสัตว์นำโชคและกลายเป็นสัญลักษณ์กวีเงินกวีทองที่ได้รับความนิยมในเอเชีย อาจมาจากความน่าเอ็นดูและแมวมก็เป็นสัตว์ที่มีความใกล้ชิดกับมนุษย์ที่สุด จึงทำให้เกิดความรู้สึกเชิงบวกต่อจิตใจของมนุษย์ด้วย นอกจากนี้แมวมยังเป็นสัญลักษณ์ของสัตว์อายุยืนที่เรียกขานกันว่า “*แมวมแก้วชีวิต*” ซึ่งตรงกับถ้อยคำที่ปรากฏในนิตยสารว่าเครื่องรางมีคุณสมบัติทำให้เป็นคนดวงดี สอดคล้องกับคติแมวมแก้วชีวิตกล่าวคือ ไม่ว่าจะอยู่สถานการณ์ลำเค็ญเพียงใดก็ยังสามารถพลิกกลับมามีฐานะที่ดีได้ในที่สุด

- **พญาไก่อ 9 (ลักซ์ชวีรี) เงินล้าน** จากชื่อเครื่องรางพบว่า มีการตั้งชื่อใหม่โดยการใช้ตัวเลขเก้า ซึ่งตรงตามคุณลักษณะของพญาไก่อที่มีความมงคล 9 ประการ และยังเป็นเลขมงคลตามความเชื่อถือของคนไทยหมายถึง ความก้าวหน้า นอกจากนี้ยังมีคำต่อท้ายว่าลักซ์ชวีรีหมายถึง ความหรรษาสะดวกสบาย (Sethaputra, 2008) และมีคำเน้นย้ำพิเศษตามมาว่า “*เงินล้าน*” ซึ่งปรากฏควบคู่ด้วยเพื่อบ่งชี้ถึงความมั่งคั่งร่ำรวยแสดงความปรารถนาของผู้บูชา และยังปรากฏคำเน้นย้ำปริมาณและเกินจริง ได้แก่ “*เรียกทรัพย์ทวีสิน*” “*เงินทองบินมาหา*” “*โชคลาภกระโจนใส่*” “*ทำอะไรก็รวย*” เป็นการเน้นย้ำที่ปรากฏในนิตยสาร สะท้อนสิ่งที่ต้องการของผู้บูชาว่าหวังจะได้รับโชคลาภและทรัพย์สินเงินทองอย่างง่ายดายในชีวิตหรือแนวทางลัดไปสู่ความร่ำรวย จากการทำนำเอาไก่อมาเป็นเครื่องรางนำโชค ซึ่งมีการสรรหาคคุณลักษณะของไก่อที่เป็นนางพญา โดยมีการอ้างอิงตำราของผู้ปลูกเสก คือ ตำราของหลวงปู่ครูบาวิ ที่จัดสร้างและปลูกเสกพญาไก่อ 9 มงคล 4 เกล็ดตามตำรา ได้แก่ หน้าหงอนบาง กลางหงอนสูง สร้อยระย้า หน้านกงู ออกชัน ห้วนชิด หงอนบิด ปากร่อง พัดเจ็ด ปีกสิบเอ็ด เกล็ดยี่สิบสอง เกล็ดเสื่ออ่อนเล็บ เหน็บชันใน ไชบาดาล และเกล็ดผลาญศัตรู

- **เตี๋ยงหูเหลื่อมโภคทรัพย์และเสียงโชค** เป็นเครื่องรางที่มีมาช้านานตามความเชื่อทางไสยศาสตร์ เชื่อว่าเป็นวัตถุอาถรรพ์ที่มีความศักดิ์สิทธิ์ในตัวโดยไม่ต้องปลุกเสก ด้วยลักษณะพิเศษของเตี๋ยงหูสามารถใช้ยึดเกาะกับต้นไม้ และช่วยในการจับเหยื่อกินเป็นอาหารโดยที่งูเหลื่อมไม่ต้องเลื้อยออกไปหากินเอง จึงเกิดคติความเชื่อมาทำเป็นเครื่องรางที่มีคุณสมบัติในการดักทรัพย์และโชคลาภเหมือนกับที่ใช้ดักสัตว์ที่หลงเข้ามาเหมือนต้องมนต์สะกด ผู้วิจัยพบว่าในนิตยสารกลุ่มการเสี่ยงโชคผ่านตัวเลข มีเครื่องรางเตี๋ยงหูเหลื่อมที่เน้นย้ำพิเศษ พระเกจิอาจารย์มีการนำเตี๋ยงหูเหลื่อมมาปลุกเสกเพิ่มด้วยการท่องคาถามนต์เรียกทรัพย์ เพื่อให้มีคุณสมบัติบันดาลโชคลาภและเงินทองอันเกิดจากการเสี่ยงโชคต่าง ๆ ให้ได้มาโดยง่าย เช่น การเสี่ยงดวงหรือการเสี่ยงทายที่จำเป็นต้องอาศัยโชคจึงจะได้ทรัพย์มา นอกจากนี้ยังมีคุณสมบัติในด้านการนำโชคมาสู่กิจการงานด้านการค้าขายที่ดีด้วย ดังถ้อยคำที่ปรากฏเน้นย้ำปริมาณและเกินจริง คือ *“โชคลาภเข้าหาตัว”* และ *“เงินทองกองตรงหน้า”*

- **พญาเสือนอนกินและพยัคฆ์ทักษิณ ชินวัชระธาตุ** เป็นเครื่องรางรูปเสือที่มีคุณสมบัติทำให้บุคคลมีอำนาจมากและได้รับประโยชน์จากอำนาจนั้นเป็นผลตอบแทนที่มหาศาล โดยตั้งชื่อตามสำนวนไทยว่า *“เสือนอนกิน”* หมายถึง คนที่ได้รับผลประโยชน์หรือผลกำไรโดยไม่ต้องลงทุนลงแรง ดังถ้อยคำที่ปรากฏในนิตยสารเป็นนิยามของเครื่องรางนี้ว่า *“เสือนอนกินแต่อำนาจ เสือข้ามันเป็นเสือนอนกิน”* สะท้อนให้เห็นค่านิยมได้รับทรัพย์สินเงินทองอย่างง่ายดายโดยไม่ต้องลงทุนลงแรง ในที่นี้การตั้งชื่อทำให้มีความหมายบวกและบ่งชี้ถึงความสบายเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีคุณสมบัติอื่นที่จะกล่าวต่อไป

3. ค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและความงาม พบว่า มีเครื่องรางที่เป็นตัวเสริมในด้านเมตตามหานิยมหรือการเพิ่มเสน่ห์ให้กับผู้บูชา ซึ่งหมายความว่าผู้บูชามีความปรารถนาให้ตัวเองเป็นที่รักของบุคคลอื่น เพิ่มความมั่นใจให้ตนเองในการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น ดังนั้นเครื่องรางจำนวนหนึ่งมีส่วนช่วยในเรื่องดังกล่าว ซึ่งเน้นการดึงดูดเพศตรงข้าม การปกป้องผู้ครอบครองให้ปลอดภัยและมีอายุยืนยาว

- **จิ้งจกมหาเสน่ห์ นกสาลิกาคู่ และแพะเขาควยเผือก** จัดเป็นกลุ่มเครื่องรางที่ช่วยให้บุคคลเป็นที่รักและเป็นที่สนใจในสังคม ทำให้ได้รับความสำเร็จจากการเจรจา การติดต่อค้าขายผ่านการพูดคุย และเป็นที่ดึงดูดต่อเพศตรงข้าม ซึ่งมีผลดีทางสุขภาพจิตในการสร้างเสริมความมั่นใจของผู้บูชา ซึ่งเครื่องรางดังกล่าวมีสัตว์มงคลอย่างหลากหลายที่เกิดจากคติความเชื่อและการปลุกเสกของพระเกจิอาจารย์ และการระบุคุณสมบัติเน้นด้านการเพิ่มเสน่ห์ให้แก่ผู้บูชา ซึ่งเป็นการเน้นย้ำพิเศษที่เกินจริง เช่น *“ใครเห็นใครรัก”* และ *“พบเห็นเป็นต้องมนต์สะกด”* ซึ่งเป็นคำเน้นพิเศษถึงคุณสมบัติบ่งบอกว่ามนุษย์มีความปรารถนาให้เครื่องรางดังกล่าวเป็นตัวช่วยสนองตอบต่อค่านิยมในสังคมเรื่องของความงามเป็นการสร้างคุณค่าและความหมายที่ดีแก่ตัวเอง

- **ม้าเสพนางมหาเสน่ห์** เป็นเครื่องรางประเภทผ้ายันตร์รูปม้าและผู้หญิงในลักษณะท่าทางที่กำลังมีเพศสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งมีนิทานเล่าขานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของหญิงสาวกับม้าหนุ่มที่เกี่ยวข้องในเชิงความรักใคร่ บิดาของหญิงสาวล่วงรู้จึงฆ้าม้าหนุ่มตาย ทำให้หญิงสาวเสียใจและกลืนใจตายตาม ซึ่งผ้ายันตร์รูปม้าเสพนางดังกล่าวมีที่มาจากประเทศพม่า ซึ่งได้รับความเชื่อเข้ามาในสมัยอาณาจักรล้านนาของไทย มีคติความเชื่อจากการเปรียบบุรุษเป็นดั่งม้าที่มีความแข็งแกร่งและสง่างาม (Himalai, 2011) ดังนั้นเครื่องรางดังกล่าวจึงเป็นตัวเสริมให้เกิดพลังทางเพศที่ดึงดูดให้เกิดความรักใคร่อันเกิดจากความมีเสน่ห์ของบุคคล

ที่ดึงดูดเพศตรงข้ามโดยเฉพาะเพศชาย ดังที่มีถ้อยคำปรากฏว่า “ชายใดหากไปหาหญิงสาว แล้วมีม้าเสพนางติดตัวไปด้วย ไม่เกิน 3 ราตรีจะได้หญิงสาวมาเป็นเมีย” ซึ่งสะท้อนให้เห็นเรื่องค่านิยมความพอใจในการมีเสน่ห์ดึงดูดผู้อื่น

- **מצא תהוה פלאק** เป็นเครื่องรางที่เน้นเรื่องความสวยงามของรูปลักษณ์และสีสันทของปลากัด ดังถ้อยคำที่ระบุในนิตยสารว่า “มีเสน่ห์มีสีสันในตัวเอง” ซึ่งชวนให้หลงใหลและน่านมอง อุปมาดังหญิงสาวที่มีความสง่างาม ดังนั้นเครื่องรางดังกล่าวจะเป็นตัวเสริมให้สตรีมีเสน่ห์และเกิดเมตตามหานิยมกล่าวคือได้รับความสำเร็จจากการเจรจาและติดต่อกับชายต่าง ๆ อันนำไปให้ได้รับโชค นอกจากนี้ยังกล่าวถึงอุปนิสัยของปลากัดว่าเป็นดัง “นักสู้” ซึ่งยกมาเป็นคุณสมบัติหนึ่งแสดงลักษณะนิสัยของบุคคลที่ไม่ยอมแพ้ต่อปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ อันเป็นผลดีต่อการสร้างเสริมความมั่นใจให้กับผู้บูชาความกล้าหาญและบากบั่น ดังถ้อยคำที่ปรากฏ คือ “สู้ไม่ถอย” “สู้จนตาย” “จิตวิญญูณแห่งนักสู้” และ “มหาเสน่ห์” ซึ่งบ่งบอกค่านิยมบุคคลว่าความแข็งแกร่งทำให้สง่างาม

- **פנא לעונונין וורנונג דענג** และ **קוואมมรดק** เป็นเครื่องรางที่ช่วยขจัดสิ่งชั่วร้ายที่จะเข้ามาก่อให้เกิดปัญหาต่อชีวิตของบุคคล ผู้วิจัยจึงจัดอยู่ในกลุ่มดังกล่าวเนื่องจากเครื่องรางนี้ผู้บูชามีความปรารถนาจะมีอายุยืนอยู่คงกระพันชาตรี หมายถึงมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและปราศจากโรคภัยต่าง ๆ ที่เข้ามาขัดขวางการมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ จะไม่เกิดขึ้นกับบุคคล เมื่อบุคคลบูชาเครื่องรางดังกล่าวตามการบรรยายคุณสมบัติเด่น ดังถ้อยคำที่แสดงความปรารถนาความปลอดภัยและมีอายุยืน “*פראבלינג ชั่วร้าย*” “*แคล้วคลาดปลอดภัย*” และ “*อยู่อย่างคงกระพัน*”

4. ค่านิยมยกย่องอำนาจ ยศถาบรรดาศักดิ์ ตำแหน่ง พบว่า มีเครื่องรางที่เกี่ยวกับกับเสือ ซึ่งเป็นสัตว์เจ้าป่า ดุร้าย สง่างาม และมีลักษณะทรงพลังกว่าในบรรดาสัตว์ทั้งหลาย ซึ่งนำมาสร้างเป็นเครื่องรางเสริมด้านพลังอำนาจ และมีการตั้งชื่อเครื่องรางเพื่อเน้นย้ำพิเศษในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

- **פיקซ์ทักซิณ** **ชินวัชระธาตุ** และ **פנא לעונונין** เป็นเครื่องรางที่ชูคุณสมบัติเด่นด้านการเสริมพลังอำนาจให้แก่บุคคล ทำให้มียศถาบรรดาศักดิ์ คนนับถือและยกย่องเชิดชู อุปมาดังพญาเสือที่เป็นเจ้าป่า ผู้วิจัยพบว่า มีข้อสังเกตว่าชื่อเครื่องรางว่า “*פיקซ์ทักซิณ* *ชินวัชระธาตุ*” มีความพ้องกับชื่อของบุคคลสำคัญคือ คุณทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีไทยคนที่ 23 และนักธุรกิจ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและมีอำนาจมากในช่วงสมัยหนึ่งตามประวัติศาสตร์ของไทย ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการนำมาตั้งชื่อเครื่องรางเสือซึ่งสะท้อนค่านิยมการนับถือบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีอำนาจ

- **เต้ามังกรใหญ่** เป็นเครื่องรางสัตว์สวรรค์ที่มีรูปลักษณ์แตกต่างไปจากสัตว์อื่น เพราะเป็นสัตว์ผสมระหว่างเต่ากับมังกร มีรูปลักษณ์ลำตัวเป็นเต่า แต่มีหัวและหางอย่างมังกร มีขนาดใหญ่และสง่างาม เต้ามังกรใหญ่เป็นสัตว์ในตำนานของเขาไท่ซานของจีน อาศัยบนภูเขาไฟ มีความสามารถพิเศษด้านทวารการรับรู้ทั้ง 5 และทนทานต่อความร้อนมหาศาลได้ ในนิตยสารกล่าวถึงเครื่องรางชนิดนี้ในคอลัมน์คัมภีร์วิชาสายเต่าเหมาซาน โดยอ้างอิงศาสตร์หลักวิชาตามหลักของเหมาซานที่ปลูกเสกเครื่องรางดังกล่าวขึ้นต้องผ่านการคำนวณรหัสดวงดาวบนหลังเต่าซึ่งสองร้อยปีจะมีครั้งเดียว ดังนั้นเครื่องรางนี้จะนำพาอำนาจวาสนามาสู่ผู้บูชา ดังถ้อยคำที่ปรากฏเน้นย้ำความพิเศษด้านปริมาณ ได้แก่ “*เพิ่มอำนาจ*” “*เพิ่มวาสนา*” “*เพิ่มบารมีให้เราถึงที่สุด*” และ “*เพิ่มลูกน้องให้ความซื่อสัตย์ต่อเรา*” จะเห็นได้ว่าเครื่องรางนี้ชูคุณสมบัติเด่น

ด้านอำนาจเพื่อให้บุคคลมีความยิ่งใหญ่และสง่างามอุปมาดังพญาเต่าและมังกร ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีรูปลักษณ์สวยงามและถือว่าเป็นสัตว์มงคลตามความเชื่อของชาวจีน เต่าเป็นสัญลักษณ์มงคลหมายถึงความมีอายุยืน (อายุวัฒนะ) และความแข็งแกร่ง ส่วนมังกรเป็นสัญลักษณ์ของพลังอำนาจของหยาง (Britannica, 2021) เมื่อมาคู่กันก็หมายถึงความมีอำนาจและความยิ่งใหญ่

ค่านิยมทั้ง 4 ประการที่กล่าวมานี้ ส่วนใหญ่เป็นความปรารถนาความสุขในทางโลก ซึ่งสะท้อนให้เห็นความต้องการและค่านิยมของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับการแสวงหาความสุขทางโลกมากกว่าความสุขทางธรรม และยังสะท้อนให้เห็นว่าโลกปัจจุบัน มนุษย์พยายามจะแสวงหาสิ่งเหล่านี้ อยู่ตลอดเวลา โดยมีเครื่องรางเป็นตัวช่วยอย่างหนึ่งที่จะทำให้มีความหวังว่าจะได้รับพรตามความปรารถนาของตนอันได้แก่ ความต้องการด้านความสะดวกสบาย ความมั่นคงในชีวิต และการเป็นที่ยอมรับในสังคม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อเรื่องการบูชาเครื่องรางสัตว์ยังคงมีอยู่ในโลกปัจจุบัน แม้ว่าผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลในช่วงระยะเวลาหนึ่งแต่ก็พบเครื่องรางสัตว์จำนวนมากไม่น้อย ส่วนใหญ่เครื่องรางจะอยู่ในกลุ่มนิเวศสารประเภทความเชื่อไสยศาสตร์ที่น่าเสนอเรื่องเล่าเป็นตัวเพิ่มมูลค่าของวัตถุมงคล และมักเน้นการเล่าเรื่องเครื่องรางในด้านการบันดาลโชคลาภเป็นหลัก เพราะสนับสนุนต่อแนวทางของนิเวศสารเพื่อการเสี่ยงและแสวงหาโชคลาภ การได้ครอบครองเครื่องรางด้านการบันดาลโชคเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อทำให้เกิดความมั่นใจและคลายความกังวล นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่แผงหนังสือย่านชุมชนในปัจจุบันมักมีนิเวศสารกลุ่มดังกล่าววางแผงอยู่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ายังมีผู้ติดตามอ่านนิเวศสารเหล่านี้ที่แสดงให้เห็นว่าความเชื่อเรื่องดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของคนไทย ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเชื่อไสยศาสตร์หรือลัทธิพิธีที่กลายเป็นกระแสความนิยมในสังคมปัจจุบัน และยังสนับสนุนให้เกิดความหวังและการสร้างค่านิยมในชีวิต สังคมปัจจุบันที่มนุษย์ยังคงเชื่อถือและหวังพึ่งพาเครื่องรางต่าง ๆ โดยใช้เพื่อแสวงหาขวัญกำลังใจและเป้าหมายของชีวิต โดยอาศัยความเชื่อเป็นหลัก ในอดีตมนุษย์เสาะแสวงหาวัตถุมงคลจากธรรมชาติและสถานที่สำคัญต่าง ๆ ไว้เพื่อครอบครอง โดยเชื่อว่าสิ่งนั้นมีอำนาจในตัวเองและสามารถช่วยปกป้องหรืออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ครอบครอง ความเชื่อที่สำคัญในประเทศไทยคือ คติความเชื่อเกี่ยวกับสัตว์ต่าง ๆ ทั้งสัตว์สี่เท้า สัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์น้ำ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำและอื่น ๆ คนไทยมีความเชื่อว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อยู่ใกล้ชิดกับมนุษย์ที่สุด จัดว่าเป็นมรดกทางสังคมวัฒนธรรมประเพณีอันมีอิทธิพลต่อจิตใจและเกี่ยวข้องกับชีวิต ดังนั้นความเป็นอยู่ของคนไทยในภูมิภาคต่าง ๆ นับตั้งแต่สมัยโบราณจนปัจจุบัน ยังคงมีคติความเชื่อเรื่องสัตว์ที่เป็นมงคลและอัปมงคล (Jermsawatdi, 1987) โดยมีหลักจากการพิจารณาหลายประการ เช่น ชื่อเรียก ลักษณะนิสัย ความสามารถของสัตว์ และคุณค่าของสัตว์ เป็นต้น นำไปสู่คติความเชื่อเรื่องเครื่องรางสัตว์ ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษชาวไทยที่มีการกำหนดประเภทเครื่องรางตามการพิจารณาข้างต้น โดยมีทั้งการเสาะแสวงหาเครื่องรางจากสัตว์ในธรรมชาติมาลงอาคมเพื่อเน้นย้ำคุณวิเศษ ตลอดจนการสร้างเครื่องรางเองโดยผู้มีวิชาอาคม เช่น พระเกจิอาจารย์ นักบวช และหมอมผี เป็นต้น

ผู้วิจัยพบว่าในอดีตคนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางสัตรที่มีไว้เพื่อการป้องกันและคุ้มครองชีวิต เป็นประการสำคัญ จากงานวิจัยของ Sripasang (2015) พบว่า มีเชียวเสื่อของล้านนากล่าวว่าเป็นสิ่งที่มีอำนาจในตัว อำนาจอันเกิดจากเสื่อที่มีความดุดันและเป็นสัตว์กินเนื้อคน จึงมีกลิ่นสาปของเสื่อติดมา ทำให้จะมีอำนาจคุ้มครองให้ยิงไม่เข้า ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเดิมทีเครื่องรางเชียวเสื่อ มีไว้เพื่อป้องกันสัตว์ร้ายในป่า จากงานวิจัยที่กล่าวว่าการครอบครองเชียวเสื่อจะทำให้มีกลิ่นสาปเสื่อ ติดมาด้วยก็ย่อมจะเป็นตัวช่วยให้บุคคลที่เข้าไปในป่าเกิดความปลอดภัยจากสัตว์อื่น ซึ่งนับว่าเป็นภูมิปัญญาหนึ่งของคนไทยอันเกิดจากการเรียนรู้ที่อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสร้างระบบที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต (Sreekullkorn et al., 2017) นอกจากนี้ยังมีเครื่องรางอื่นได้แก่ แมลงภูวิเศษเป็นเครื่องรางวิเศษที่แกะขึ้นจากไม้ มีอิทธิฤทธิ์ในการป้องกันการคนร้าย เพราะแมลงภูจะดลใจให้ผู้คิดร้ายให้กลับใจและไม่กระทำความชั่วตามที่คิด ซึ่งความเชื่อนี้มีในเขตรัฐฉาน ประเทศพม่า พวกเขาเชื่อว่าหากบูชาแมลงภูไว้บนพาน ในร้านค้าจะไม่ถูกโจรปล้น จากความเชื่อดังกล่าวที่ก่อปรมาจากบรรพบุรุษที่บอกเล่าประสบการณ์จากการค้นหาและพิสูจน์ด้วยวิธีของตนเอง นำไปสู่การบอกเล่าแบบมุขปาฐะ ด้วยวิธีดังกล่าวจึงทำให้เกิดความเชื่อเรื่องเครื่องราง

จากการจำแนกประสบการณ์ของบุคคลต่อเครื่องรางในงานวิจัยข้างต้นแบ่งได้เป็น 1) ประสบการณ์เหลือเชื่อ ได้แก่ เครื่องรางที่ป้องกันการฟันแทงไม่เข้าและยิงปืนไม่ออก ประสบอุบัติเหตุไม่ตาย เป็นต้น 2) ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันได้แก่ ช่วยให้ได้ลาภจากการพนันหรือการเสี่ยงโชค การได้รับโชคในยามตกอับ การดลบันดาลให้ได้สิ่งที่หวัง เช่น ขอให้ทำข้อสอบได้หรือสมใจนึก ซึ่งบุคคลได้รับประสบการณ์ที่ดีจากการบูชาเครื่องราง ทำให้เกิดค่านิยมใหม่ที่เครื่องรางเป็นตัวช่วยที่ดีและทำให้สมความปรารถนาได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นเครื่องรางจึงเป็นที่นิยมในหมู่คนไทยแทบทุกระดับ จากงานวิจัยชี้ให้เห็นผู้นิยมสะสมไม่ได้มีเฉพาะคนในชนบทเท่านั้น แต่ได้กระจายไปแทบทุกภาคส่วนทั้งนักธุรกิจ นักการเมือง นักศึกษา ตลอดจนกลุ่มคนระดับกลางและล่างลงไปแล้วมีความเชื่อถือต่อเครื่องรางของขลังทั้งสิ้นกลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของคนไทยจวบจนถึงปัจจุบัน

ประเด็นที่น่าพิจารณาอีกประการหนึ่งคือ การบูชาเครื่องรางสัตรในปัจจุบัน แม้ว่าจะไม่ได้เป็นที่นิยมมากเท่ากับพระเครื่องก็ตาม แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงมิติความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และความต้องการของคนในปัจจุบันซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิดระหว่าง “ค่านิยม” และ “ความมั่นคงของมนุษย์” โดยใช้ภาษาเป็นสะพานเชื่อมโยงความคิดทั้งสองเข้ากัน ผลการวิจัยอาจเป็นเสียงสะท้อนความปรารถนาของคนในสังคมมุมหนึ่ง ท่ามกลางความหลากหลายและความซับซ้อนของสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน แต่อย่างน้อยก็สามารถที่กล่าวได้อย่างชัดเจนว่าแนวโน้มเกี่ยวกับค่านิยมกับความต้องการของมนุษย์เริ่มมีร่องรอยของความเปลี่ยนแปลงท่ามกลางกระแสธารของวัตถุนิยม ถึงแม้ว่าในโลกปัจจุบันจะมีเทคโนโลยีก้าวไกลมากกว่ายุคใด แต่เรื่องของความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็ยังคงอยู่ในจิตใจไต่สำนึกของมนุษย์จวบจนถึงปัจจุบัน และเข้ามามีส่วนสนับสนุนการตอบสนองความต้องการและค่านิยมในวิถีทางโลก ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ของความเชื่อการบูชาเครื่องรางต่อการสนับสนุนให้เกิดความต้องการและค่านิยมเพื่อการมีชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน

สรุปผล

ผลการศึกษาพบว่า เครื่องรางสัตว์จำนวน 18 อย่างที่ปรากฏในนิตยสารไทยนั้น มีคุณลักษณะเด่น ทั้งรูปลักษณ์และความสามารถของสัตว์ชนิดนั้นที่นำมาเป็นคุณสมบัติด้านการบันดาลและอำนวยพร ตามความปรารถนาของกลุ่มบุคคลในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับบริบทนิยมของคนไทยชนชั้นกลางในสังคม ปัจจุบัน ในอดีตการสร้างเครื่องรางหรือวัตถุมงคลต่าง ๆ มักมีไว้เพื่อป้องกันและคุ้มครองผู้ครอบครองเป็นสำคัญเนื่องจากเป็นช่วงสงคราม ดังนั้นเหล่าทหารหรือนักรบจึงมีไว้เพื่อป้องกันตัวเองให้มีชีวิตรอดพ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ ในปัจจุบันจะเห็นว่าเครื่องรางสัตว์มีไว้สนับสนุนให้คนไทยเกิดค่านิยมที่มุ่งเน้นโชคลาภ และทรัพย์สินเป็นอันดับแรก มีอาชีพการงานที่เบาสบายรายได้ดีและมั่นคงและได้ทรัพย์สินเงินทองอย่างง่ายดายโดยไม่ลงทุนลงแรงใด ๆ รองลงมาคือ ค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและความงาม คือการเพิ่มเสน่ห์ทางเพศหรือเมตตามหานิยม ตลอดจนสุขภาพที่ดี อายุยืน และปราศจากภัยร้ายทั้งหลายและค่านิยมยกย่องอำนาจ ยศถาบรรดาศักดิ์ ตำแหน่งความต้องการให้ตนมีอำนาจวาสนาและชื่อเสียงเพื่อจะได้เป็นที่ยอมรับในสังคมซึ่งตรงตามสมมติฐานการวิจัยข้างต้น ดังนั้นผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันที่คนไทยมีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป มิได้มุ่งเน้นเรื่องความสุขภายในจิตใจ แต่กลับเน้นที่ความร่ำรวยและความมั่งคั่งทางวัตถุมากกว่าการเป็นคนดีคุณธรรม อันเนื่องมาจากสภาพของสังคมไทยที่ขึ้นอยู่กับอำนาจทุนนิยมและวัตถุนิยม ทำให้เกิดการสร้างเครื่องรางใหม่เป็นจำนวนมากกว่าในอดีต และใช้พื้นที่นิตยสารไทยเป็นการส่งเสริมทางการตลาดเพื่อเข้าถึงผู้คนชนชั้นกลางลงมาโดยไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาควบคุม จึงทำให้เครื่องรางมีอยู่อย่างหลากหลายและกลายเป็นตลาดสินค้าวัตถุมงคลขนาดใหญ่ที่มีการโฆษณาบรรยายคุณสมบัติและการส่งเสริมซื้อขาย ตลอดจนการเชิญชวนให้เข้าร่วมพิธีกรรมในหมู่ของพระเกจิอาจารย์หรือหมอไสยศาสตร์ เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายที่สามารถบอกต่อในกลุ่มคนในชุมชนและสังคมต่อไป ซึ่งในประเด็นนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sujachaya (2017) พบว่า วัตถุมงคลที่เกิดขึ้นใหม่ในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบันนั้น มีการโฆษณาโดยใช้ข้อมูลคติชนเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือทั้งเรื่องเล่าหรือตำนานที่มาและความเชื่อในสรรพคุณของวัตถุมงคล ตลอดจนพิธีกรรมหรือวิธีการปฏิบัติการบูชา ดังนั้นจึงมีการสร้างเครื่องรางหรือวัตถุมงคลที่มีการสร้างสรรค์สัญลักษณ์ใหม่ที่มีความหมายในเชิงบวก อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้ก็พบว่า มีสัตว์หลายประเภทที่นำมาใช้ในการสร้างเครื่องรางและกำหนดชื่อกับคุณสมบัติให้เกี่ยวข้องกับค่านิยมของคนไทย ทั้งเมตตามหานิยม การค้าขายคล่อง การงานดี มีโชคลาภ และมีอำนาจวาสนา โดยไม่ต้องตีความให้ยุ่งยาก แต่ใช้สัตว์เข้ามาเป็นสัญลักษณ์มงคลที่น่าพาให้เกิดความสุขตามค่านิยมใหม่ในสังคม กล่าวคือเป็นคนรวย คนมีเสน่ห์ และคนมีอำนาจวาสนาเหนือบุคคลใด กล่าวโดยสรุปว่าเครื่องรางที่มีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นนั้น เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงสภาพจิตใจของคนไทยที่มีความหวาดหวั่นท่ามกลางสังคมที่มีปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม และการแก่งแย่งชิงดีในสังคม ผู้คนจึงหันเหไปหาเครื่องรางหรือวัตถุมงคลเป็นที่พึ่งในชีวิต ซึ่งเป็นภาพสะท้อนสังคมไทยในปัจจุบันที่คนไทยมีแนวโน้มพึ่งพาเครื่องรางมากขึ้น และมีค่านิยมมุ่งเน้นไปที่ความร่ำรวยและความมั่งคั่งทางวัตถุมากกว่าการเข้าหาคำสอนในศาสนาเพื่อความสงบทางใจ

ข้อเสนอแนะ

การบูชาเครื่องรางสัตว์มีในสังคมไทยปรากฏในหลายภูมิภาค การเก็บข้อมูลภาคสนามอาจทำให้เข้าใจความเชื่อและความต้องการของคนไทยในแต่ละภูมิภาคมากขึ้น เช่น เครื่องรางตุ๊กแกในภาคกลาง ซึ่งมีชื่อเสียงเรื่องคุณสมบัติเครื่องรางที่โดดเด่นทางโชคลาภและการค้าขายดี ได้แก่ หลวงพ่อครั้น วัดสังโฆ จังหวัดสุพรรณบุรี หลวงพ่อเงิน วัดถ้ำน้ำ จังหวัดราชบุรี และหลวงพ่อกรีเมือง วัดคันทต จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเครื่องรางสัตว์อื่นที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน เช่น จระเข้ พญานาค และช้าง เป็นต้น ซึ่งสามารถใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อทำความเข้าใจความเชื่อในบริบทสังคมพุทธศาสนาไทยและความสัมพันธ์ของคนไทยกับเครื่องรางในปัจจุบัน

References

- Boonsiri, A. (2007). **Exposure to Utilization of and Satisfaction with Buddha Amulet Magazines**. Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat University.
- Britannica, T. (2021). **Dragon**. Retrieved from <https://www.britannica.com/topic/dragon-mythological-creature>.
- Himalai, K. (2011). **108 Prestige Amulets**. Bangkok : Commabook.
- Jermasawatdi, P. (1987). **Evolution of Human-Nature and Natural Phenomenon in Eastern Region of Thailand Beliefs**. Institute of Thai Studies, Chulalongkorn University.
- Office of the Royal Society. (2011). **Royal Institute Dictionary Thai**. Bangkok : Nanmeebooks.
- Panaram, O. (2004) Mass Media and the Propagation of Buddhism. *Journal of Buddhist Religion Studies Chulalongkorn University*, 11(3), 6–65.
- Purnngam, P. et al. (2012). The Characteristics of Signifier in Talismans of the Entrepreneurs in Lowland Area of the Upper Ping River. *Chophayom Journal*, 23, 35–50.
- Sanpinit, P. & Tansrisook, S. (2020). Beliefs and Business : Existence and Value of Current Religious Magazines. *Humanities, Arts and Social Sciences Studies*, 20(3), 676–697.
- Sethaputra, P. (2008). **Dictionary English – Thai P. Sethaputra of Contemporary**. Bangkok : Nanmeebooks.
- Sreekullkorn, T., Kongpradit, W., Suneta, W., Chartniyom P. & Sirinkraporn, S. (2017). Spirit, Brahmanism, Buddhism : Cultural Adornment. *Silpakorn University Journal*, 37(3), 130–142.
- Sripasang, W. (2015). Lanna Amulet. *RMUTL Journal of Humanities and Social Sciences*, 3(1), 13–27.
- Sujachaya, S. (2013). Cultural Capital and Today's Sacred Objects. *Journal of Letters*, 42(2), 75–102.

- Sujachaya, S. (2017). The Application of Folklore to Create Sacred Objects in the Present. In **Thai Folk Tales in a Changing World**. Bangkok : Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre.
- Supart, S. (1991). **Thai Society and Culture: Values, Family, Religion, Custom**. Bangkok : Thaiwattanapanit.
- Tawichai, S. (2014). Prayers to Tai Sui God : Values and Human Needs. *Journal of the Faculty of Arts, Silpakorn University*, 36(2), 205–228.
- Thagong, V. (2007). **Factors Effecting the Readers of Occult Magazines**. Retrieved from <https://digital.lib.ru.ac.th/m/b11392150/WikhanesuanTagong.pdf>
- Yablon, A. R. (2008). **Field Guide to Luck : How to Use and Interpret Charms, Signs, and Superstitions**. Quirk Books : First Printing edition.